

NEDERLANDSE VERENIGING
VOOR OSTEOPATHIE

OSTEOPATHIE, EEN GEZOND PERSPECTIEF

**Maatschappelijke relevantie
osteopathie**

Inhoud

Inleiding	3
Organisatie	3
Internationaal	4
Brede maatschappelijke relaties en stakeholders	4
Toegevoegde waarde	5
Kansen arbeidsmarkt	5
Wetenschap	7
Samenwerking met universiteiten	7
Wetenschappelijke ontwikkeling osteopathie	7
Metten, registreren/classificeren	7
Onderzoeksinstrumenten	7

Inleiding

Het vak osteopathie is wereldwijd niet meer weg te denken uit de gezondheidszorg. In veel landen is osteopathie erkend en maken opleidingen deel uit van het reguliere hoger onderwijs. Osteopathie heeft nog niet overal een gereguleerde status verworven, maar dat gebeurt steeds meer, ook in Europa. Daarmee stijgt het niveau van het vak en het onderwijs.

Op dit moment is osteopathie in vijf Europese landen gereguleerd. De beroepsorganisaties van de Europese lidstaten zijn verenigd in de European Federation and Forum for Osteopathy (EFFO). Er is internationaal en Europees consensus over normering en definities van het vak. Ook in Nederland streeft het beroepsveld naar maatschappelijke erkenning en bescherming van het beroep. In dit kader, maar ook om aan te sluiten bij de internationale beroepsnormen (zoals Europese studententuitwisseling of werken in het buitenland), is het noodzakelijk om het osteopathie-onderwijs binnen het reguliere hoger onderwijs te ontwikkelen.

In Nederland bestaat het beroep ongeveer veertig jaar. De eerste collega's gaan nu met pensioen. De Nederlandse beroepsgroep telt momenteel ruim 700 geregistreerde osteopaten. Jaarlijks stromen er zo'n 25 tot 30 nieuwe collega's in, maar de groei zwakt af en zal, als het zo doorgaat, over een paar jaar helemaal gestopt zijn. Dit, terwijl nieuwe aanwas juist hard nodig is. Het patiëntenaanbod is groot; steeds vaker werken praktijken met wachtlijsten.

Osteopathie vult een leemte in de gezondheidszorg door haar unieke benadering van functionele klachten. De discipline verschilt door haar klinisch redeneren wezenlijk van vergelijkbare beroepen (zie het beroepsprofiel). Dit zorgt voor een duidelijke toegevoegde waarde, die zowel door patiënten als door andere zorgprofessionals wordt erkend. De beroepsorganisatie streeft naar grotere naamsbekendheid, maar dit heeft alleen zin als het groeiende aanbod van patiënten verwerkt kan worden.

Organisatie

De titel 'osteopaat' is niet beschermd (BCP punt 7 pag. 9 NVO 2017). Om voor vergoeding door ziektekostenverzekeraars in aanmerking te komen, is registratie noodzakelijk. Dit gebeurt in het door de beroepsvereniging, de Nederlandse Vereniging voor Osteopathie (NVO), aangewezen kwaliteitsregister. De gezamenlijke zorgverzekeraars in Nederland, georganiseerd in Zorgverzekeraars Nederland, erkennen het door de NVO aangewezen kwaliteitsregister en baseren hier hun vergoedingsbeleid op.

De NVO is de enige beroepsvereniging voor osteopathie en telt op dit moment ongeveer 660 leden. De vereniging is de vertegenwoordiger en belangenbehartiger van de beroepsgroep. De beroepsgroep heeft intern een groot aantal kwaliteitscriteria opgesteld. Deze criteria betreffen zowel de inhoudelijke beroepsuitoefening, zoals nascholing, als de voorwaarden waaronder gewerkt wordt, zoals de inrichting van de praktijk.

De regulering en het toezicht op de kwaliteit zijn in handen van het Nederlands Register voor Osteopathie (NRO). De beroepsvereniging heeft het NRO aangewezen als kwaliteitsregister voor de osteopathie in Nederland, maar het register vervult een onafhankelijke positie. Het NRO kent onder meer een registratiecommissie, een accreditatiecommissie, een klachtenfunctionaris, een college van toezicht en een college van beroep.

Registratie in het NRO is de enige garantie voor de cliënt en de zorgverzekeraars dat de zorgverlener aan de kwaliteitsnormen voldoet. Op dit moment (2018) zijn er 686 osteopaten geregistreerd bij het NRO.

De NVO en het NRO zijn lid van de Europese koepelorganisatie EFO.

Aanpassingen in regels en reglementen worden voorgelegd aan het College voor Osteopathie (CvO). Het college geldt als een adviesorgaan met grote autoriteit. Het bestaat uit externen die affiniteit hebben met de zorg: een jurist, een arts en bestuurders in de zorg. Het college kijkt naar maatschappelijke, juridische en politieke aspecten van besluiten en geeft hierover advies. Als het om besluitvorming gaat, ligt het uiteindelijke mandaat bij de algemene ledenvergadering van de NVO.

De Stichting Wetenschappelijk Osteopathisch Onderzoek (SWOO) organiseert en faciliteert wetenschappelijk onderzoek. Op de website van de SWOO zijn meer dan 4.000 publicaties te vinden. De SWOO werkt samen met vergelijkbare instituten in Europa en Amerika.

Internationaal

(domeinomschrijving pag. 4, NVO 2017)

Internationaal wordt de osteopathie vertegenwoordigd door de Osteopathic International Alliance (IOA). De IOA is officieel gesprekspartner van de Wereldgezondheidsorganisatie WHO.

Uit onderzoek door de IOA (A Global View of Practice, Patients, Education and the Contribution to Healthcare Delivery, IOA, 2012) blijkt dat het vak in meer dan vijftig landen wordt beoefend. In 33 landen zijn bijna 90.000 osteopatische artsen actief, de meeste in de VS. Dit zijn osteopaten die ook opgeleid zijn tot arts. Er zijn 43.000 osteopaten geteld die niet als arts zijn opgeleid. Hiervan bevindt de grote meerderheid zich in Europa. Frankrijk, Duitsland, België, Engeland, Australië en Canada waren samen goed voor 38.000 osteopaten, bijna een verdriedubbeling in tien jaar.

Behalve het aantal osteopaten groeit ook de erkenning van de discipline. Tien jaar geleden was in Europa alleen in Engeland het beroep officieel erkend. Intussen is er ook erkenning in Portugal, Denemarken, Luxemburg en Malta en is erkenning in Italië aanstaande.

Brede maatschappelijke relaties en stakeholders

(BCP punt 2 en 5 pag. 4 en 6, NVO 2017)

Osteopathie functioneert niet geïsoleerd binnen de gezondheidszorg. De osteopaat kan communiceren met andere zorgverleners en is in staat om samen te werken met andere (para)medische disciplines. Er worden over en weer patiënten doorverwezen. Een groot aantal osteopathiepraktijken is gevestigd binnen gezondheidscentra, fysiotherapie- of andere praktijken. Daarnaast zijn er allerlei overlegvormen op bestuurlijk niveau, bijvoorbeeld met het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (KNGF) en de Vereniging van Oefentherapeuten Cesar en Mensendieck (VVOCM). Het vak osteopathie is vertegenwoordigd in de koepel bewegzorg. Dit is een overlegorgaan opgezet door zorgverzekeraar VGZ.

Samen met het Van Praag Instituut en complementaire beroepen en huisartsen neemt de NVO deel aan het project Communicatie en Verwijzing Complementaire Zorg (COCOZ). Met de faculteit der Gedrags- en Bewegingswetenschappen van de VU worden onderzoeksprojecten in kaart gebracht. In samenwerking met de digitale aanbieders Crossuite, Intramed en Qualizorg worden tools ontwikkeld voor het meten van de kosteneffectiviteit van de osteopathie.

In het kader van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) zijn de algemene voorwaarden afgestemd met de SER en de Consumentenbond. Alle NRO-geregistreerden zijn aangesloten bij de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken (SGC). Tweejaarlijks wordt met andere medische beroepen, de Consumentenbond en het Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) de situatie rond klachten en geschillen besproken en geëvalueerd (BCP punt 10 pag. 11, NVO 2017).

De serviceorganisatie voor medici VvAA is een belangrijke partner bij het vastleggen van het Veilig Incident Melden (VIM) en verdere juridisch-administratieve ondersteuning.

De NVO is vast vertegenwoordigd bij het Derde Kamer Diner. Acht keer per jaar spreken bedrijven, verzekeraars en organisaties in de zorg hier over actuele thema's en problemen in de Nederlandse gezondheidszorg.

De NVO neemt deel aan overleg in de Medische Adviesraad van de Whiplashstichting Nederland. Osteopaten worden opgeleid aan één van de drie door het NRO erkende opleidingen. Deze opleidingen zijn betrokken bij de totstandkoming van de domeinomschrijving, het beroepsprofiel en het opleidingsprofiel. De opleidingen worden door het NRO erkend op basis van een externe accreditatie door een door het NRO aangewezen accreditatieorganisatie. Met een toekomstige accreditatie van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) zal het NRO die accreditatie als registratienorm kunnen overnemen.

— Toegevoegde waarde —

De afgelopen jaren zijn de zorgkosten steeds toegenomen, intussen tot bijna 100 miljard euro per jaar (CBS, 2018). Door toenemende vergrijzing zullen de kosten de komende jaren verder stijgen. Gezocht wordt naar manieren om het tij te keren. De overheid ziet preventie als een belangrijk instrument om dit te bereiken.

Door haar unieke kijk en klinisch redeneren vult de osteopathie een leemte binnen de manuele geneeskunde en gezondheidszorg. Osteopathie kan een belangrijke rol spelen bij (complexe) functionele klachten door een niet-medicamenteuze oplossing te bieden. Dure medicatie kan zo worden voorkomen of verminderd, net als verdere dure medische interventie.

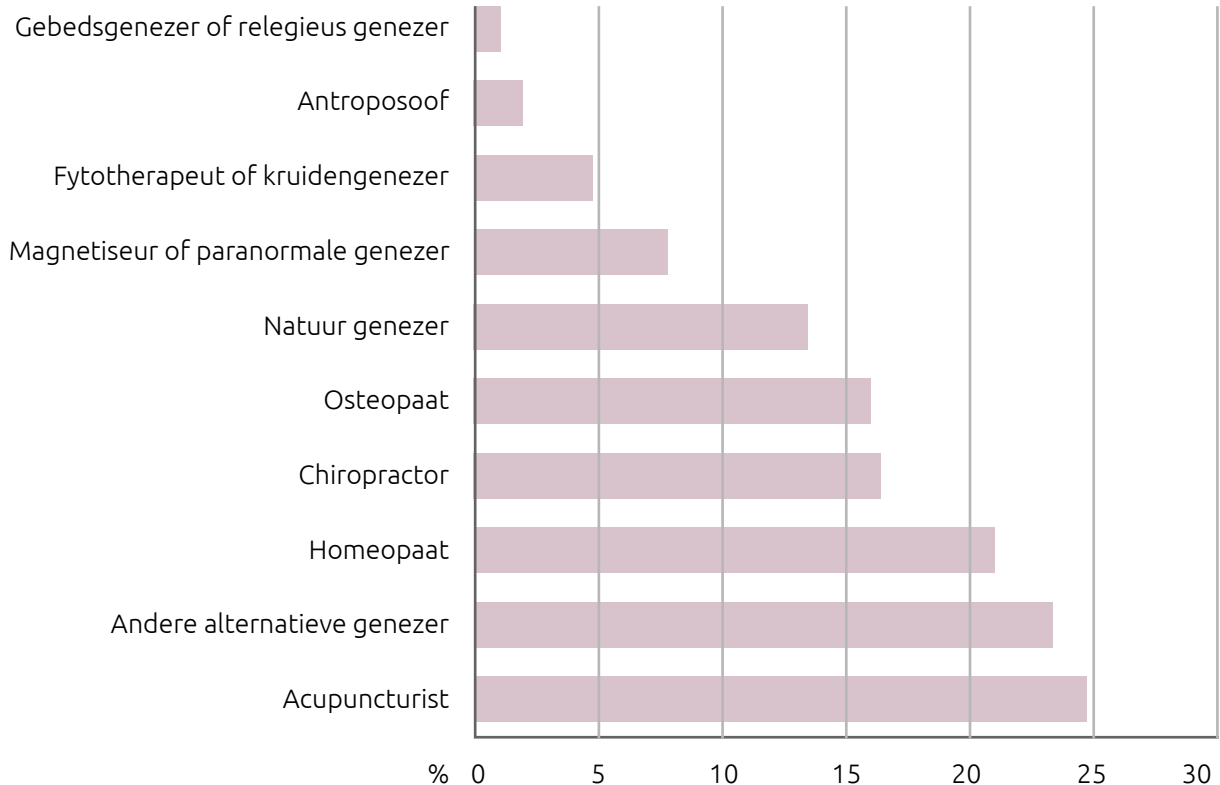
— Kansen arbeidsmarkt —

(BCP punt 9 pag. 10, NVO 2017)

Uit recent onderzoek is gebleken dat gebruikers de osteopathie ervaren als effectief en veilig en de osteopaat als kundig (kwantitatief onderzoek naar de bekendheid en het imago van osteopathie in Nederland in opdracht van de NVO, Ruigrok Netpanel 2017). De osteopathische behandeling wordt wel als duur gezien, maar dit hangt vooral samen met de beperkte vergoeding door zorgverzekeraars. De tevredenheid over zowel de osteopaat als het resultaat van de behandeling is zeer groot.

In Nederland maakt het Centraal Bureau voor de Statistiek analyses van onder meer het gebruik van alternatieve geneeswijzen. In de periode 2010-2012 hebben ongeveer 1 miljoen mensen (6 procent van de bevolking) aangegeven onder behandeling te zijn van een alternatief genezer (CBS, 2014). Ongeveer 16 procent maakte hierbij gebruik van een osteopaat. Het gaat dan om ongeveer 160.000 mensen per jaar. Volgens de gegevens uit Osteosurvey Nederland (Benelux Osteosurvey, Nederlandse

versie, SWOO 2103) krijgen niet-chronische patiënten ongeveer 4,6 behandelingen per jaar. In Nederland gaat het dan om minimaal 736.000 osteopathische behandelingen per jaar.

Uit dezelfde Osteosurvey blijkt dat vooral het hoger opgeleide deel van de bevolking een osteopaat raadpleegt en dat de leeftijdsgroep van 45-54 jaar het best vertegenwoordigd is onder de gebruikers. Iets meer vrouwen dan mannen wenden zich tot een osteopaat. Ze worden vooral behandeld voor nekklachten en hoofdpijn/migraine. Lumbago (lage rugpijn) komt op de derde plaats. De osteopaten die de Osteosurvey Nederland invulden, gaven aan dat ze gemiddeld 9,3 patiënten per werkdag behandelden (37,4 patiënten per werkweek). Door gerichte social media-campagnes en grote tevredenheid onder de gebruikers neemt de bekendheid van het vak snel toe. Een erkende opleiding zal hier in hoge mate aan bijdragen.

In Nederland bedroeg het gemiddelde honorarium ten tijde van het onderzoek (2014) voor een eerste consult 78,89 euro en voor een vervolgconsult 73,23 euro. Osteopathie is vrijgesteld van btw. Deze cijfers suggereren een zeer gezonde bedrijfsvoering, zeker gezien het feit dat deze survey werd verricht onder moeilijke macro-economische omstandigheden. De gemiddelde osteopaat kan tegen lage kosten een goede omzet genereren. Afgezet tegen vergelijkbare beroepen in de zorg kan er een zeer goed inkomen mee verdiend worden. Recent onderzoek van de NVO (NVO 2018) onder haar leden leert dat de laatste jaren de omzetten over het algemeen zijn toegenomen. Er is een toenemende vraag naar osteopathische behandeling. Hoewel de behandeling als duur wordt ervaren, zijn patiënten bereid de kosten te betalen. Osteopathie is nog een relatief kleine beroepsgroep. Een toenemend aantal osteopaten zal de naamsbekendheid doen toenemen en de positie van het vak verder versterken.

Wetenschap

(domein pag.8, NVO 2017)

De Stichting Wetenschappelijk Osteopathisch Onderzoek (SWOO) publiceert richtlijnen en laat zich leiden door onderzoek. In samenwerking met het Louis Bolk Instituut is een review verricht naar lage rugklachten, buikkklachten en luchtweginfecties. Bij de eerste twee onderwerpen zijn er voor ieder onderwerp ruim zestig studies uitgevoerd. Daarbij dient vermeld te worden dat PubMed-zoekresultaten een vertekend beeld geven omdat het Angelsaksische literatuur betreft: de zoekterm is vaak osteopathic medicine, terwijl in Europa veelal wordt gesproken van osteopathische manuele therapie (OMT), en er vaak technieken gebruikt worden, zoals manipulaties, die voor alle manuele therapieën gelden. Verder beschikt de SWOO over een database van ruim 4.000 referenties. Er zijn een paar grotere onderzoeksinstituten in de wereld: NCOR in het Verenigd Koninkrijk, ORC in de Verenigde Staten, COME-Coll in Europa, IOF in Duitsland en ORION in Australië. Er is een grote wil tot het doen van onderzoek, maar de budgetten zijn laag.

Samenwerking met universiteiten

Momenteel zijn er initiatieven om met de VU, het UMC Amsterdam en het UMC Utrecht onderzoekstrajecten te starten.

Wetenschappelijke ontwikkeling osteopathie

In de praktijk zullen voor evidence informed praxis (EIP) goede diagnosecodes en dataverzamelingsoftware ontwikkeld moeten worden. De NVO is dit momenteel samen met de SWOO aan het opzetten. Ruim 500 osteopaten zullen hierbij data over de behandeling aanleveren.

De volgende stap in dit traject is een Patient Reported Outcome Measure (PROM)-onderzoek dat samen met de Britse NCOR opgezet gaat worden. Ook dit proces wordt geautomatiseerd.

Naar analogie van het probleemgestuurd onderwijs zal er in de osteopathie meer probleemgestuurde zorg geleverd moeten worden. Dit denken is nog niet volledig doorgedrongen tot het beroepsveld. Weten wat wel en wat niet behandeld kan worden is een van de eerste voorwaarden voor een erkend beroep.

Metten, registreren/classificeren

Als zorgprofessional zal de osteopaat in zijn/haar verslaglegging helder moeten communiceren. Het NVO heeft hiervoor een richtlijn ontwikkeld. De volgende stap wordt nu gezet: het verbeteren van de kwaliteit van diagnose, verslaglegging en rapportage. Dit is een speerpunt in het verbeteren van het imago van de osteopathie.

Onderzoeksinstrumenten

De osteopathie in Nederland zal de komende jaren meer en meer gebruik maken van apparatuur waarmee metingen gedaan kunnen worden naar de effectiviteit van de behandelingen. Echografie, HRV-metingen, goniometrie, cephalometrie, posturometrie, bewegingsanalyse en Doppler zijn instrumenten die bijdragen aan een helder inzicht in de diagnose en de effectiviteit van de osteopathische behandeling.

CONTACT NVO

Janssoniuslaan 32
3528 AJ Utrecht
Tel.: 030 - 30 40 063
nvo@osteopathie.nl

De Nederlandse Vereniging voor Osteopathie NVO

De Nederlandse Vereniging voor Osteopathie behartigt sinds 1986 de belangen van de osteopathie in Nederland. De organisatie maakt zich onder andere sterk voor wetenschappelijke onderbouwing van de behandelmethode.
